הקבצו

בית וועד לחניכי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זי"ע"א

גליון 14

טבת תשע"ו

נושא החודש:
שובבי"ם

יו"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע

טל: 0722-477774 פקס:0722-155-701

דוא"ל: m0722477774@gmail.com

דבר המערכת

שובו בנים שובבים

עומדים אנו בעיצומו של החורף, הקריר משהו, והנה בפתחנו מתנה חשובה - השבועות החמימים של שובבי"ם.

נכון, לא מקובל כל כך לדבר על זה בישיבות הקדושות, ויש לזה כמה סיבות (חלקם התבארו בתוך הגליון), אך בדור שכזה, בו כל דבר 'לא מקובל' הופך ברגע ל'מקובל' - והכוונה כמובן להרבה דברים לא טובים שחודרים לצערינו פנימה - למה לא להשתמש בזה גם לדברים טובים?...

אז נכון, אין בידנו לעשות מה שהיה נהוג תמיד לעשות - להתענות, להסתגף, להתייסר - כפי שבאמת ראוי; אך, וכי משום כך נוותר על הזדמנות כזו מיוחדת?

והרי כל התעניות והסיגופים לא נעשו אלא מתוך הכרה בגדלות הימים, והכרה בהזדמנות שהם טומנים בחובם להיטהר, להתקדש, ובעיקר - להתקרב. אז לפחות נשתמש במילה האחרונה, וננצל את ההזדמנות בעשר אצבעות - להתקרב, להתקרב, להתקרב.

אה, איזה מילה חמה ולוהטת זו - **להתקרב!**

הרי זה בדיוק מה שנפשנו כל כך חושקת וכמהה - להרגיש קרוב, להרגיש רצוי, להרגיש אהוב, להרגיש את החום, ולטעום את המתיקות של "ואני קרבת אלוקים לי טוב".

אז אם כל השנה, אנו שומעים רק כמה אנו רחוקים, דחויים, לא יוצלחים, ולא מוצלחים. לפחות בשבועות אלו נקשיב ונשמע את הכרוז הנעים "שובו בנים שובבים" - שובו שובו מתוקים שלי, שובו אל אבא שבשמים, אני מחכה אליכם, רוצה אתכם, ואוהב אתכם.

בשבועות אלו, יחד עם דור דעה - אנו יוצאים מחדש ממצרים, מקבלים את התורה, בונים את המשכן, כל הסיבות הטובות להתחדש בעבודת ה'.

זוהי מטרת הגליון, למצוא את נקודות האור בכל זמן ובכל מצב, לחטוף כל הזדמנות, ולתפוס כל עצה טובה, והכל כדי - להתקרב!!! להיות קרוב, כמה שיותר קרוב. העיקר לא רחוק.

בגליון זה הורחבה מעט היריעה סביבות הנושא, ואתם מוזמנים לטעום ממגוון הטעמים והגוונים, ולהשקות את עצמכם מהנחל הנובע, המטהר מכל הכתמים.

טעמו וראו כי טוב ה'.

הנושאים הבאים:

- *שבט - התקשרות לצדיק*
- *אדר א - שמחה*
- *אדר ב - התחדשות*
- *ניסן - חמץ ומצה*
- *אייר - ספירת העומר*
- *סיון - חכמה ותמימות*

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

תיקון הנפש

ימי השובבי"ם הם ימים של תיקון, והתחדשות בעבודת ה'.

הרקע לדברים הוא: מאחר שבשבועות אלו קוראים הפרשיות של יציאת מצרים וקבלת התורה, ע"כ 'הקריאה מעוררת הזמן', ומתעורר מחדש הכח של היציאה מהגלות וההתחדשות בקבלת התורה, וממילא אפשר לתקן כל הפגמים.

יסוד הדברים מבואר בדברי ר' חיים ויטאל, המציין שמנהג כל ישראל להתענות בימים אלו, כדי לתקן כל הפגמים, ואחריו מופיע העניין בהרבה ספרים, כשכל אחד מציין עניינים אחרים של סיגופים ועבודות שנוהגים לעשות בימים אלו כדי לתקן הטעון תיקון; תיקון היסוד של הרש"ש, אמירת סליחות ותעניות, לימוד ברציפות וכיו"ב.

בדברי מוהר"ן יש התייחסות לעניין, הן בליקוטי מוהר"ן (ח"ב סי' עג), והן בדברי ר' נתן בליקוטי הלכות (הלכות גילוח ד), והמנהג למעשה בין חסידי ברסלב הוא להרבות באמירת תהלים, ולומר סליחות המיוחדות לשובבי"ם אחת לשבוע, וכן התפשט המנהג להימנע מאכילת 'דבר מן החי' יום אחד בשבוע.

כדי לגשת לימים האלו באופן הנכון, עלינו להבין מה בעצם יש לנו 'לתקן', ואיך מתקנים את זה, ומה זה דורש מאתנו למעשה, באופן מעשי השוה לכל נפש, ואז נבין את יקרת הימים האלו, ומה נוכל לזכות בהם, עם מעט רצון, ועוד טיפה מאמץ.

***

עצם העניין הנקרא "תיקון" טעון ביאור. הלא אנו מאמינים בכח התשובה, וא"כ כאשר אדם נכשל חלילה במה שנכשל, הוא עושה תשובה מיד ומתכפר לו, ותו לא מידי. ולכל היותר - הרי יום כיפור מכפר על הכל, א"כ כבר תוקן הכל ביום כיפור שעבר, או מקסימום ביום כיפור הבא. ומה עוד חסר? מדוע צריך 'תיקון' מיוחד?

עניין זה קשה בעצם על כל סדר התיקונים שגילה האריז"ל והקדמונים, כמה תעניות וסיגופים צריך לעשות על כל חטא ופגם [כגון: על כעס - קנ"א תעניות; על מוקצה בשבת - מ' תעניות, וכן השאר], וכן בדברי מוהר"ן מובא הרבה תיקונים, והמפורסם שבהם "תיקון הכללי" [שעניינו יתבאר בעו"ה בהזדמנות נפרדת] מדוע חסר כל זה? הדברים מבוארים בדברי האריז"ל בעצמם. הוא מבאר שכשאדם פוגם ח"ו הוא פועל בבת אחת שני דברים; הראשון - עצם מה שעבר על רצון ה', שע"ז מגיע לו עונש ומשפט, והשני - פגם בהמשכת האור כראוי; וממילא, כאשר עושה תשובה, הן אמנם שלעצמו תיקן, וניצל מן העונש, אבל כדי לתקן את הפגם שנעשה, ולהמשיך בחזרה את האור שנפסק - צריך תיקון מיוחד.

נפש רוח ונשמה

ביאור העניין: כל אדם מורכב מחיצוניות ופנימיות. החיצוניות הוא הגוף, והפעולות החיצוניות שהוא עושה; והפנימיות הוא הנשמה, וההרגשות והמחשבות והרצונות שנמצאים בפנים.

ואם נדקדק יותר, הרי שהנפש והרוח והנשמה - אף הם חיצוניים ביחס לחלק פנימי יותר שיש באדם, שהוא הנקודה הפנימית האמתית והמהותית שלו, נקודת יהודתו, נקודת ה'יחידה' שלו, נקודת ה'כתר', נקודת האין סוף, ה'חלק אלוק ממעל' כביכול שנמצאת בקרבו.

כלומר - ה'נקודה' הכי פנימית ואמתית של האדם היא החלק שבו הוא מאוחד עם השי"ת, ומאיר בו אור עצום ונשגב של אין-סוף; הוא זה שמחיה את האדם, הוא זה שממלא את האדם בשמחה, והוא זה שמציף את האדם בתענוג אמתי שאין דוגמתו. אלא שהצורה להגיע לזה ולגלות את זה - הוא ע"י ה'לבושים', שהם הנפש והרוח והנשמה של האדם, והיינו המעשים והדיבורים והמחשבות שלו, שאם עושה אותם כראוי, אזי האור הפנימי הנ"ל מתגלה בתוך הכלים החיצוניים הללו, ואזי זוכה להרגיש חיים טובים של קרבת ה', חיים מלאים אורה ושמחה וששון ויקר.

נמצא שבכל מצוה שאדם עושה - במעשה, דיבור, או מחשבה - הוא מחזק ומגדל את הנפש-רוח-ונשמה, ומתגלה בהם יותר ויותר אור ה', וכך האדם גודל ומתעלה, ומתקדם יותר ויותר לקראת גילוי הנקודה הפנימית שלו. וממילא זוכה להרגיש יותר הנעימות והאור שבה. ולהיפך, כל פגם שאדם פוגם - במעשה, דיבור, והגרוע ביותר: במחשבה - הוא פוגם את הנפש-רוח-נשמה, ומעכיר ומעבה אותם, עד שהם מסתירים ממנו את האור הפנימי של הנקודה הפנימית שלו, את הנקודה האלוקית שנמצאת בקרבו; וממילא הוא מרגיש רחוק, חשוך, כבד ועצוב. חסר אור וחסר חיות, ללא תענוג וללא טוב אמתי.

עלינו להבין מה בעצם יש לנו 'לתקן', ואז נבין את יקרת הימים האלו, ומה נוכל לזכות בהם, עם מעט רצון, ועוד טיפה מאמץ.

וכאשר הוא עושה תשובה - הוא אמנם זוכה למחילה וסליחה, וניצול מהעונשים שיש על כל עבירה. אך עדיין נשאר בתוך החושך שיצר לעצמו ע"י סתימת ועכירת הנפש-רוח-נשמה [נר"נ] שלו. ואינו יכול לשוב ולהאיר בקרבו את האור הפנימי של נשמתו. ולכן אנו זקוקים לכל ה'תיקונים' האמורים, היינו התעניות והסיגופים המבוארים בארי"ז ובקדמונים, שעל ידם, מזככים מחדש הנפש-רוח-ונשמה, ומתחברים מחדש אל האור שהיה מכוסה ונסתר עד הנה.

וזה העניין של שובבי"ם, שהוא זמן מיוחד שבו אפשר לצאת ממאסר הגלות - שהוא פגם הנר"נ, שמכסה על האור פנימי של האדם - ולקבל התורה מחדש, היינו האור האלוקי-אור התורה שמאיר את חייו של האדם, וממילא אפשר לתקן באמת ובשורש את כל הפגמים, ולהתחבר מחדש אל הפנימיות האמתית של האדם.

עבודות קשות

והנה מובן מזה, שאין העיקר והתכלית עצם התענית והסיגוף, אלא עיקר התכלית הוא ההתחברות מחדש אל האור הפנימי, וזאת ע"י המעשה של התענית יחד עם הכוונות [המבוארים שם], שהם פועלים שהתענית הזה או הסיגוף יביאו את החיבור הנרצה; כשבאמת העיקר הוא הכוונות, והתענית משלים רק חלק ה'מוחין דקטנות' שבזה [כמבואר למעיין שם].

ומובן ממילא מכל זה, שאין בידנו לזכות לתיקונים המבוארים שם, מאחר שאין בידנו לכוון הכוונות הנצרכות כראוי באמת [שבשביל זה צריך לידע כלליות כל הכוונות המבוארים בארי"ל וברש"ש, וגם אין די בעצם 'ידיעת' הדברים, אלא צריך 'להשיג' אותם. ולכו הזהיר רבינו שלא לכוון סתם, ואכמ"ל]. ומלבד זה הרי אין

המשך בעמ' ד' >>>

יעקב: מה נשמע משה, אני שמח לפגוש אותך שוב.

משה: מה שלומך יעקב, איך היה החנוכה?

יעקב: היה נפלא ב"ה, הדיבורים שדברנו ממש החיו אותי. אבל עכשיו בא נדבר קצת על "שובבים". אומר לך את האמת, אני מתפלא כל פעם מחדש על היחס הקיצוני לנושא הזה - בישיבות זה כמעט לא קיים, ולעומת זאת אצל החסידים, זה ימים בוערים אולי אפילו יותר מאלול; אז אולי אחת ולתמיד אבין קצת מה שקורה: מה זה הימים האלו, מה תפקידם, ולמה זה בוער רק אצל החסידים וכו', אני מאד סקרן לשמוע על כך אם יש לך זמן בשביל.

משה: בוודאי, בשבילך יש לי את כל הזמן שבעולם.

יעקב: אז בא נתחיל. דבר ראשון, מה המקור באמת של המושג "שובבים"?

משה: המקור הראשון ששם זה 'כתוב' הוא התרומת הדשן, אבל המקור הראשון האמתי הוא 'בני נביאים'.

יעקב: מה? מה זה הקוד החדש הזה של 'בני נביאים', זה איזה איגוד של ברסלבר'ס או מה?

משה: בני נביאים זה מושג שמוזכר בגמ' הקדושה במסכת פסחים [דף סו ע"א] 'הנח להם לישראל, אם אינם נביאים, בני נביאים הם', דהיינו שעם ישראל יש להם מין רוח נבואה קטן, לא נבואה ממש של נביא, אבל כזה "בן של נבואה", רוח נביאות, [משהו כמו 'חצי שיעור' של נבואה אם נדבר קצת ישיביש], ומבואר בספרים הק' שזה ה"מקור" של ה'מנהגים', וע"כ אין לזלזל במנהגי ישראל כמבואר בפוסקים. וכך גם ימי השובבי"ם מקורם במנהג שנהגו ישראל, והראשון שהתייחס לזה הוא התרומת הדשן, כמובא בלקט יושר (עמוד קטז) שהיה התרומת הדשן מתענה תעניות אלו, וכן הביאו הפוסקים (בסו"ס תרפה, במג"א ובפמ"ג ושאר אחרונים שם) אבל אף אחד לא "חידש" את זה, אלא הביאו את הדבר כ"מנהג". והאריז"ל גם מביא את המנהג, ונתן בזה טעם נורא עפ"י סוד, והוא, שימים אלו שקוראים בהם על גלות מצרים והגאולה, הם ימים מסוגלים לתיקון פגם הברית, מחמת שביציאת מצרים היה עיקר הגלות בשביל לתקן פגם הברית, ולכן בכל שנה שקוראים פרשיות אלו, מתעורר שוב אותו דבר מה שהיה אז, וממילא הם ימים מסוגלים לתיקון הברית. זה העניין בקיצור, ואם רצונך להרחיב מעט תעיין בדברי אריז"ל, וכן בשל"ה [תחילת פרשת שמות] יש ג"כ אריכות קצת יותר בדרך הפשט, ובספרי חסידות יש ע"ז יותר אריכות, בפרט בספר 'שארית ישראל' ובספר 'בני ששכר'.

יעקב: בספרי ברסלב אין ע"ז 'דיבורים'?

משה: אין על זה הרבה דברים מפורשים. יש על זה מאמר אחד בליקוטי מוהר"ן (ה"ב סי' ע"ג), ששם הוא מבאר גודל מעלת אמירת תהלים, ואיך שעי"ז אפשר לזכות לתשובה [כדאי לראות את הדברים בפנים], ושם מביא רמז לזה מהפסוק "ואל"ה שמו"ת בנ"י ישרא"ל הבא"ם מצרימ"ה, א"ת יעק"ב א"ש ובית"ו בא"ו" - סופי תיבות 'תהלים-תשובה', ומרומז בזה שע"י תהלים זוכים לתשובה וגם ממילא מרומז בזה שהימים הללו של פרשת שמות וכו' הם ימי תשובה. וכן מוהרנ"ת מזכיר ענין השובבי"ם באחד מהמקומות [בהלכות גילוח ה"ג], ומזכיר שם שבימים אלו דרך הכשרים להתענות ולצעוק אל ד', ומבאר את פנימיות העניין, עיי"ש.

יעקב: אני ממש מתפלא. עד עכשיו על כל נושא שדברנו היה לך כל כך הרבה מה לומר בזה מתורות ברסלב, ומדוע על הנושא הזה אין כמעט 'חומר'?

משה: פשוט מאד. אבל לצורך כך בא ניכנס רגע לעניין. דברנו על המקורות, אבל עוד לא דברנו על הדבר בעצמו - מה זה שובבים, ומה עושים בהם.

ובכן, כפי שראינו מקודם בשם האריז"ל שימים אלו מסוגלים ביותר לתיקון הברית, שהוא בעצם תיקון הדעת. ולצורך כך עסקו בימים אלו הרבה בתעניות וסיגופים, וכל מיני תיקונים וענינים שמועילים לעניין הזה.

וממילא התשובה לשאלה שלך פשוטה, כי הנושא של תיקון הברית הוא אכן נושא רחב מאד בתורת ברסלב, ועליו יש כן הרבה מאד 'דיבורים' בליקוטי מוהר"ן וליקוטי הלכות, ומסתמא עוד נדבר על זה באריכות בהזדמנות, אלא שכעת נתחדש שיש זמן מיוחד שאפשר לזכות לזה, והוא ימי השובבים, ולכן אין מה להאריך בפרט זה, אלא רק להודיע ולהדגיש שכל מה שנאמר אודות הענין הכללי של תיקון הברית, כדאי במיוחד לעסוק בו בימים אלו, וזה אכן מה שמבואר בדברי מוהר"ן וז' נתן שהזכרתי קודם.

יעקב: ולמה אצל הליטאים לא מדברים כמעט משובבי"ם?

משה: משתי סיבות. אחת, שלא מדברים בכלל על הנושא של קדושת הברית, וממילא מה יש לדבר משובבים, ושנית, שכל מה שקשור באופן ישיר לפנימיות התורה פחות מדברים על זה אצל הליטאים, והרי עניין זה מוזכר בעיקר בספרי פנימיות, ולכן לא מזכירים את זה כמעט.

יעקב: נו, אז מה למעשה צריך לעשות בשובבי"ם?

משה: כפי שראינו, בדורות הקודמים עשו הרבה תעניות וסיגופים, ואת הדברים הללו קשה לעשות היום. אבל בוודאי יש להתחזק בכל החלקים של עבודת ה', ובפרט בעניינים שנוגעים לענין תיקון הברית.

ולכן, באופן **כללי** משתדלים יותר להרבות בתורה ותפילה, ובפרט בלימוד ובירור הלכה שהוא תיקון גדול, כמבואר באריז"ל ובכמה מקומות בליקוטי מוהר"ן, וכמובן בהתבודדות - לצעוק להשי"ת על כל מה שעבר עליך בעניינים אלו ובכל העניינים, ולבקש ממנו לזכות לתשובה שלמה ולקדושת הברית. ובאופן **פרטי** משתדלים להתחזק במה שנוגע לקדושת הברית, שהוא כמובן שמירת העיניים, וכל מה שנוגע לעניין זה.

ובכל זאת פטור בלא כלום אי אפשר, ולכן יש מנהג בברסלב, להימנע יום אחד בשבוע מאכילת 'דבר מן החי', דהיינו בשר ודגים חלב וביצים וכל מה שמגיע מן החי. וכן יש מקומות שאומרים סליחות של שובבי"ם ביום שישי קום שחרית [כגון ב'שול' במאה שערים], וכל המוסיף משובח.

יעקב: נפלא ביותר. האם בכל זאת יש לך משהו להוסיף למעשה?

משה: אזכיר שני נקודות שאולי פחות מדברים מזה בעולם: הראשון הוא מה שנקרא "תיקון הכללי", שהוא תיקון גדול לכל הענינים ומועיל במיוחד לעניין תיקון הברית, ולא אוכל בזמן קצר לבאר לך גודל עניינו ועוצם סגולתו, וממילא בוודאי, אם בכל השנה הסגולה של תיקון הכללי היא עצומה, על אחת כמה וכמה בימים מסוגלים אלו, ולכן כדאי מאוד להשתדל לומר בכל יום תיקון הכללי.

ודבר שני הוא ה"שמחה" כי מבואר הרבה בליקוטי מוהר"ן שעיקר קדושת הברית הוא ע"י שמחה, וח"ו להיפך, עיקר הנפילה בזה הוא ע"י עצבות, וכפי מה שמרבה בשמחה, הרי זה עצמו תיקון גדול מאוד. ובאמת זה בעצמו עומק הענין של ה"תיקון הכללי", שהוא ג"כ מה שמעורר על ידו עשרה מיני נגינה, וממשיך עי"ז כח להיות בשמחה, ולא נאריך בזה עכשיו, אבל עכ"פ השמחה הוא תיקון גדול, ואם בכל השנה 'מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד', בימים אלו על אחת כמה וכמה. ובקיצור, ימים אלו אינם ימים של 'לחץ', אלא ימים גדולים ומאושרים שאפשר לזכות בהם לכל טוב, עם קצת מאמץ.

בית היין

טעימה מתורת מוהר"ן על הנושא

ע"י תהלים מתעוררים וזוכים לתשובה

מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה, יְהֵיֶה רָגִיל בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים, כִּי אֲמִירַת תְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה.

כִּי יֵשׁ גַּן שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה. וּמ"ט שְׁעָרִים יָכוֹל כָּל אָדָם לִכְנֹס בָּהֶם וּלְהַשִּׂיגָם, אַךְ שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים הוּא בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל, כִּי גַּם אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מָצִינוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג): "שׁוּבוּ אֵלַי וָאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם"; וְאֵלּוּ הַמ"ט שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה, הֵם בְּחִינַת מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁמוֹת שְׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, כִּי כָּל שַׁעַר וָשַׁעַר יֵשׁ לוֹ אוֹת מִמ"ט אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁבָטִים.

וְהִנֵּה הַכֹּל חֲפַצִים לִירְאָה אֶת שְׁמָךְ, וְאַף עַל פִּי כֵן לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה; כִּי יֵשׁ אֶחָד שֶׁאֵין לוֹ הִתְעוֹרְרוּת כְּלָל לִתְשׁוּבָה, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה אֵינוֹ זוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל הָאוֹת וְהַשַּׁעַר שֶׁל תְּשׁוּבָה הַשַּׁיָּךְ לוֹ, וַאֲפִלּוּ אִם מַגִּיעַ לְשָׁם, יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַשַּׁעַר שֶׁל תְּשׁוּבָה סָגוּר; וּמֵהֶמַּת כָּל זֶה אֵין הָאָדָם זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה.

וְעַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים; אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה הוּא מִתְעוֹרֵר לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְגַם זוֹכֶה עַל יְדֵי תְּהִלִּים לְהַגִּיעַ אֶל הַשַּׁעַר וְאוֹת הַשַּׁיָּךְ לוֹ, וְלִפְתֹּחַ הַשַּׁעַר; נִמְצָא שֶׁזּוֹכֶה עַל יְדֵי תְּהִלִּים לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה.

וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל ב כ"ג): "נָאִם הַגֶּבֶר הוּקַם עָל" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוֹעֵד קָטָן טז:): 'שֶׁהֵקִים עָלָיו שֶׁל תְּשׁוּבָה'; "וּנְעִים זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל", כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת 'נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל', דְּהַיְנוּ סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיֵּסֵד, עַל יְדֵי זֶה הוּקַם עָלָיו שֶׁל תְּשׁוּבָה, כִּי עַל יְדֵי תְּהִלִּים זוֹכִין לִתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲבוֹדָה זָרָה ד:): "לֹא הָיָה דָּוִד רָאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, אֶלָּא כְּדֵי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְיָחִיד וְכו'" נִמְצָא שֶׁעִקַּר הוֹרָאַת הַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ, **וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ הוּא סֵפֶר תְּהִלִּים, שֶׁאָמְרוּ בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל מְאֹד וּבְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, עַד שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהוּא יָכוֹל לִמְצֹא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ סֵפֶר תְּהִלִּים וְלִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה עַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים כַּנַּ"ל.**

וְזֶהוּ: "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ" סוֹפֵי תֵבוֹת הֵם אוֹתִיּוֹת 'תְּהִלִּים' וְאוֹתִיּוֹת 'תְּשׁוּבָה', כִּי עַל יְדֵי תְּהִלִּים זוֹכִין לִתְשׁוּבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה וְכוּ', כִּי מ"ט שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה הֵם בְּחִינַת מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הַבָּאִים מִצְרָיְמָה, לְהַזְדַּכֵּךְ שָׁם כַּנַּ"ל.

וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִין, שֶׁבִּימֵי תְּשׁוּבָה כָּל יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִין אָז בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים, כִּי אֲמִירַת תְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לַעֲסֹק תָּמִיד בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים, כִּי תְּהִלִּים הוּא הִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֲזוּ בּוֹ (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סי' ע"ג)

שובבים - להפסיק להיות שובב

וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹבָבִי"ם, שֶׁבָּהֶם נוֹהֲגִים הַכְּשֵׁרִים לְהִתְעַנּוֹת וְלְבַעֵר לַה' יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלּוֹת וּסְלִיחוֹת, כִּי בְּאֵלּוּ הַיָּמִים קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּעִנְיַן גְּאֻלּוֹת מִצְרַיִם וּגְאֻלָּתָם שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי צְעָקָה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ כֵן צְרִיכִין עַתָּה בַּגָּלוּת הַזֶּה כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ, **"שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים",** שֶׁעִקַּר כָּל הַצָּרוֹת וְהַגָּלִיּוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הֵם עַל-יְדֵי חֶסְרוֹן הַדַּעַת, שֶׁאֵינוּ בְּחִינַת שׁוֹבָבִים, שֶׁכָּל אֶחָד הוֹלֵךְ בָּעוֹלָם כְּמוֹ מְשֻׁגָּע וְשׁוֹבָב מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, "וַיֵּלֶךְ שׁוֹבָב בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ". וּכְשֶׁעֲדַיִן הָאָדָם בְּטֶבַעְמוֹ כָּל זֹאת אֵינוֹ הוּא שׁוֹבָב וּמְשֻׁגָּע מַמָּשׁ, כִּי הוֹלֵךְ אַחֲרֵי שְׁרִירוּת לִבּוֹ וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּבְחָר, בְּוַדַּאי חוּס עַל עַצְמוֹ וְיִצְעַק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה, לְפִי בְּחִינָתוֹ, לְהוֹלִיד הַפֹּחִין וְהַדַּעַת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה בִּכְלָל וּבִפְרָט בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן כַּנַּ"ל. (ליקוטי הלכות, גילוח הלכה ד, ח)

עיקר הנסיון בזה העולם

עיקרא דיצרא בישא הוא על עריין, והיא עקרא דמסאבותא. על כן צריכין לידע, שעיקר הנסיון של כל אדם בזה העולם הוא בתאוה זאת, אשרי הזוכה לנצח המלחמה. (ספר לקוטי עצות - ערך 'ברית פגמו ותיקונו', אות ו')

תשובת המשקל - לשבר תאוותו

כשבאים על מחשבתו הרהורי זנות, והוא משבר תאוותו ומסיח דעתו מהם, זהו עיקר תשובתו ותיקונו על פגם הברית שפגם מקודם, כל אחד כפי ענינו, כי זהו בחינת תשובת המשקל ממש.

על כן אל יפול בדעתו, כשרואה שמתגברים עליו הרהורים רעים ומגונים מאד, כי אדרבא, זהו דייקא תיקונו ותשובתו, כי דייקא על ידי זה שבאים עליו עתה ההרהורים והוא מתגבר עליהם, על ידי זה דייקא הוא עקר תיקונו ותשובתו, כנזכר לעיל. ובזה הוא מוציא ניצוצי הקדושה שנפלו על ידי פגם הברית ואז זוכה לתקון הברית, (שם, ערך 'מחשבות והרהורים')

ע"י שמחה - זוכים לשמירת הברית

כשתזכה לשמחה, אזי הש"י בעצמו ישמור לך את הברית, דהיינו שיהי' בעזרך לשמור את הברית קודש, כי עיקר פגם הברית הוא ע"י עצבות כידוע, כי פגם הברית בא ע"י הקליפה הידועה שנקראת 'לילית' ע"ש שמיללת תמיד שזהו בחי' עצבות, וע"כ עיקר שמירת הברית זוכין ע"י שמחה, כי ע"י שמחה זוכין שהש"י בעצמו יעזור לו לשמור את הברית קודש כנ"ל (ליקוטי מוהר"ן תורה קסט)

במה ציבורית

הרב ל. נ. שליט"א

התחדשות - בעולם התורה

תבנית הישיבות בימינו, נוצקה במקום ובזמן מסוימים, בהם נודעה חשיבות עליונה לשכל העיוני בדוקא. המקום, ליטא, גידל מטבעו אנשים שכלתנים וחריפים. והזמן, לפני כשמונים שנה ומעלה, היה זמן בו העולם כולו נטה אחרי השכל וה'השכלה'. כלומר, גם חילונים וגוים, העריצו את השכל העיוני והמדעי.

לעומת זאת בימינו, לומדי הישיבות, גם אלו המכונים 'ליטאים', נקבצו ובאו מכל תפוצות ישראל. מה גם שהעולם כולו זנח את ההשכלה, ונוהה בהמוניו אחרי ריגושים וחוויות. כיון שכך, אין להתפלא על כך שישנו אחוז לא מבוטל של בני ישיבות, שהשכל העיוני לבדו אינו ממלא יותר את כל ישותם.

***

גדולי ישראל מביעים בכמה וכמה צורות את הכיסופים הפנימיים הבוקעים ועולים מעולם התורה:

סיפר הגה"צ רבי דן סגל שליט"א: כאשר יסדו את ביהמ"ד יוצאי פוניבז' בשכונת 'עזרת תורה' בירושלים, ניגשו גבאי בית המדרש אל מרן הגרא"מ שך זצ"ל ושאלוהו, איזו הנהגה טובה ראוי להנהיג בבית המדרש. והשיב להם מרן זצ"ל, **שיערכו סעודה שלישית בצוותא בבית הכנסת.** ואמנם למעשה הדבר לא יצא לפועל מסיבות שונות, אבל זו היתה עצתו של הרב שך.

בהיכלי התורה נודעו ניגוני מלאי הכיסופים של הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, ראש ישיבת באר יעקב, בהיותם מעוררי לב וערגת קודש. נוהג היה הגרמ"ש זצ"ל להבהיר לתלמידיו, כי נוהג זה למד מרבו רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, שלאחר שאלת פי הגר"ח מבריסק זצ"ל, החל במנהגו בקודש לשיר בדבקות עם תלמידיו בהזדמנויות שונות. וכך היה הגרמ"ש זצ"ל נוהג להסב עם תלמידיו בשבת קודש, בסעודה שלישית או בקידושא רבא, להרצות בפניהם דברי תורה וחיזוק, מתובלים בסיפורים מגדולי ישראל, כשבין לבין הוא מרומם את אווירת השבת בניגוני הדביקות המשוררים בפיו. כאשר נשאל לפשר הנהגה זו, בה החל רק בעשרים שנותיו האחרונות, ענה הגרמ"ש שכיום השתנו הדורות **והרחוב כה נוראי ורקוב, עד שאין מנוס מלהכניס קצת 'ווארעמקייט' [-חמימות דקדושה] בלב התלמידים,** כדי שיתחסנו מאווירת הרחוב הסוחפת, ועל ידי זה יהיה להם חוסן נפשי לעמוד מול הסביבה המורעלת (עפ"י מאמר לזכרו).

וכן ראיתי מובא בשם אחד מגדולי ראשי הישיבות שסיפר כי כשהיה בישיבות ובכינוסים שונים, ראה כמה חסר שמחה לאנשים, מבוגרים כצעירים. הציבור כל כך שמחו ורקדו, שהיה קשה להפסיקם, ובזה היה ניכר כמה שהדבר חסר להם. והנה אצל החסידים יש מדי פעם הזדמנויות לשמחה והתחדשות, אם זה 'טיש', סעודה שלישית או מלוה מלכה, וכד'. ברם בציבור שלנו חסר הדבר, שכן קשה הדבר לשבת כל הזמן רק ברצינות, ונעשים יבשים כך. **ואף שבדורות הקודמים היה בישיבות רק תורה, וזה הספיק, מכל מקום בדורנו צריכים גם את ה'גדולה לגימה, המקרבת רוחנית ונפשית.**

***

והנה בודאי טוב מאד כל חיפוש וכל ביקוש אחר דברים שבקדושה, ויקר מאד כל תוספת באהבת ה' ויראתו. אולם עוד יותר טוב, במקום ללקט רסיסי אור מכאן ומשם, לפנות ישר אל המקור לדרכו של מוהר"ן זיע"א שנותן לנו תכנית וסדר שלם איך להשיג קרבת ה' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, טעמו וראו כי טוב.

ומקבלין דין מן דין

שיחת חברים בעבודת ה'

כוחה של שיחת חברים

לכבוד מערכת "הקבצו".

קודם כל, אני רוצה להודות לכם על העלון הנפלא והמחזק, שברוך ה' האיר לי הרבה נקודות והעמידם במקומם הנכון, לאור תורת מוהר"ן זיע"א.

רציתי לעורר נקודה חשובה ששייכת לכל אחד ממש, בפרט למי שזכה לטעום להכיר וללכת בדרך רביה"ק, והוא העניין של לדבר עם אחרים ולתת להם את מה שאתה כבר קבלת.

והנה עמקות העניין מבואר בליקוטי מוהר"ן תניינא (סי' ז', מאמר "כי מרחמם ינהגם"), ושם מבואר שלכל אחד יש שכל 'פנימי' שהוא כל מה שכבר השיג ויודע, וכדי שיזכה לקבל 'מקיף' חדש, שהוא ידיעות והשגות חדשות, עליו ללמד לאחר את מה שכבר יודע, שעי"ז 'מרוקן' כביכול את דעתו, ובכך הוא מכניס 'מקיף' חדש [וכדאי לראות את הדברים בפנים, ולהבין באיזה עצה יקרה מדובר כאן].

אבל גם מבלי להיכנס לעמקות העניין, בפשטות ממש אי אפשר לדעת איך ע"י שיחה אחת - אפילו קצרה - אפשר לשנות לבן אדם את החיים, ולשנות לו את כל ההסתכלות שלו על עצמו ועל עבודת ה', והכל בזכות כמה דיבורים אמתיים ששמע.

ועל בשרי הרגשתי את זה. כשהתחלתי להכיר את תורתו ודרכו של מוהר"ן, ניסיתי דבר ראשון להתחיל לעשות 'התבודדות', אבל זה לא כל כך הלך לי, היות שכשהחלטתי שאני הולך להתבודד שעה, בקושי הצלחתי לדבר מרוב דאגה מה אני אעשה שעה שלמה, וכשניסיתי להתבודד בלי להחליט על זמן מסוים, אז זה לא היה קבוע והיה תלוי ברצוני, כך שיכלו לעבור עלי כמה ימים בלי התבודדות, וכך התנדנדתי בין זה לזה, ולא ידעתי את נפשי בלי ידיעה מה לעשות. ומאד כאב לי שאיני מצליח לקיים את העצה הפשוטה הזאת.

עד שריחם עלי השי"ת, ופעם אחת התיישב לידי באיזה נסיעה בחור צעיר חסיד ברסלב, ובתוך הדברים התגלגל שהוא סיפר לי על עצמו, והוא סיפר איך התחיל להתבודד, שבתחילה היה מתבודד שלש דקות ביום, ומאז כל ר"ח מוסיף עוד דקה, וכך זה מצליח לו מאד.

ואכן התחלתי לעשות כך, והנה ממש גן עדן! התחלתי לדבר עם השי"ת בקביעות כל יום ממש, וזה ממש שינה לי את החיים, וכל זה ע"י שיחה קצרה שהוא כלל לא יודע מה עשה בזה [ואפילו אני בהתחלה לא שמתי לב].

והיוצא, שכל אחד שזכה להכיר את הדברים והאמיתיים האלה, מוטל עלינו להאיר את אור רביה"ק בכל מקום שאפשר, ואל לו לומר מה זה יעזור, כי אי אפשר לדעת מה יוצא מכל שיחה אמיתית מהלב, כאשר מסובב כל הסיבות מסבב לכל אחד את ההתעוררות הראויה לו בזמן הנכון לקבל את הניצוץ בלב.

נ.ב. האם אפשר לייחד עלון על הנושא של תמימות ופשיטות?

בכבוד רב

מ.ש. ביתר

***

הסתכלות נכונה על ייסורים

שלום רב.

רציתי לעורר אודות נקודה מסוימת, הקשורה מאד למאורעות התקופה, אך לאו דווקא, ויכולה מאד לסייע לכל אחד בכל מאורעות חייו.

ישנה טעות נפוצה שהתאזרחה בלבות כולנו, במודע או שלא במודע, והיא ההתייחסות לכל קושי וייסורים, בין קשיים פרטיים, ובין קשיים ציבוריים שקורים לעם ישראל ה"י.

גדלנו על כך, ושעמנו תמיד, שבכל מקרה או מאורע השי"ת מרמז עבורנו, וממילא עלינו להתעורר בתשובה. וכדברי הרמב"ם הידועים שמי שחושב שזה רק מקרה, הרי זה דרך אכזריות וכו'. וממילא המחשבה הראשונה והלא-נכונה היא כביכול הקב"ה תופס אותנו בצווארון, ומנער אותנו: 'נו כבר, מה קורה אתך גולם, כלומניק שכמוך, מתי תצא סוף סוף מהריבוע שלך ותתחיל להיות בן אדם', ועלינו לחפש את הבעיות ולתקנם.

ומחשבה זו היא טעות נוראה. והרי הדבר דומה לאבא שיגש לבנו שיושב על כסא גלגלים עקב תאונה, ועובר טיפולי פיזותרפיה קשים ומפרכים, ויגיד לו: 'טיפש ועצל שכמוך, למה אתה לא יכול ללכת כמו ילד רגיל וזהו, תפסיק לשחק משחקים, תעמוד הרגע על הרגלים! הרגע!! אני סופר עד שלוש'... והרי אנחנו לא במצב יותר טוב מאותו בן, וכיצד יעלה על הדעת שכך השי"ת מדבר אלינו.

ובאמת, הטעות זאת נובעת מטעות יותר שורשית, והיא ההסתכלות והגישה הכללית על היחס של השי"ת אלינו. יש לנו הרגשה קבועה, בלי קשר לשום דבר, של "בשנאת ה' אותנו", קשה לנו להאמין באמת שהוא אוהב אותנו ורוצה בטובתנו; אנו אמנם מאמינים בזה כביכול, ומצטטים דיבורים כאלו, אבל בלב פנימה קשה לנו להרגיש את זה, כי גדלנו אחרת, וכתוצאה אוטומטית מזה - אנו מסכלים כך על אירועים מצערים, כביכול הנה עוד הוכחה לכך שהקב"ה כועס, הוא עצבני, אין לו שום נחת מאתנו וכו' וכו'.

אבל באמת ההסתכלות השורשית צריכה להיות "באהבת ה' אתכם" - הקב"ה אוהב מאד כל יהודי בכל מצב באהבה אין סופית, שאהבה של האב לבנו היא רק משל שרחוק מאד מהנמשל לעומת האהבה של הקב"ה לבניו אהוביו.

ובגלל שהקב"ה אוהב כל יהודי, אזי כשהוא רואה יהודי שח"ו חוטא או שאינו מנצל את כוחותיו, אזי הקב"ה מתמלא עליו - לא בכעס אלא - ברחמים עצומים! כי הוא ורק הוא יודע מה אותו יהודי מפסיד ח"ו, ואיזה נזק הוא גורם לעצמו ולעם ישראל על ידי זה, וממילא, דווקא בגלל שהוא כ"כ אוהב את היהודי ומרחם עליו, הוא מנסה לרמוז לו - בתחילה בעדינות, ואח"כ יותר חזק, ויותר חזק, עד שלפעמים אין להקב"ה ברירה והוא 'נאלץ' כביכול לעשות משהו שמאד קשה ליהודי (או לעם ישראל כשהוא רוצה לרמוז למישהו לשוב לעם ישראל בכללותו). והכל באהבה וברחמים, כמו אבא שאומר לבנו: 'בני היקר! אל תזיק לעצמך, אין לך מושג מה שאתה עושה לעצמך, לטובתך תפסיק עם זה'.

ולמעשה, בוודאי שהקב"ה רוצה לרמוז לנו שאני צריכים להשתנות, אבל רק מתוך הסתכלות כזאת, וממילא מה שהוא באמת רוצה מאתנו, זה לעשות את הקצת שאנחנו יכולים, ולהשתדל להתקדם לאט לאט, או לפחות להתפלל ולדבר אתו על אותו נושא, שהרי הקב"ה יודע שאנחנו לא מלאכים ולא יכולים להשתנות בבת אחת.

[ואמנם מצאנו בחז"ל ובתנ"ך לשונות רבים של חרון-אף וכיו"ב, אמנם העניין מבואר ברבה בכל הספרים, שאין זה אלא בחינה של "כעס הפנים" (מה שמכונה 'הסתר פנים'), אבל באמת הכל ברחמים ובאהבה].

ויש עוד הרבה להאריך בנקודה זו, שהוא סוגיא שלמה בדברי חז"ל ובספה"ק, ולא באתי אלא לגעת בנקודה מסוימת, ותן לחכם ויחכם עוד.

ג.נ. קרית ספר

לקראת המדור החדש: 'אחת שאלתי' שאלות בעבודת ה' - מתוך 'קו המענה'

יום בשורה אנחנו היום, לרגל פתיחת הקו החדש - "קו המענה". הקו מיועד עבור ציבור מבקשי ה', בחורים ואברכים בני תורה היקרים חניכי הישיבות, המעוניינים לברר אודות תורת מוהר"ן ודרכו בקודש, או לשאול שאלות פרטיות בעבודת ה'.

מאחורי היוזמה

"הנה ימים באים נאום ה', והשלכתי רעב בארץ". הימים האלו כבר באו, והרעב כבר גם כן בא, ובגדול. אם נסכם את כל מה שקורה היום במילה אחת, ההגדרה היא - "רעב".

העולם כולו רעב וצמא, העיניים של כולם מחפשות, לא יודעים אפילו מה, העיקר מחפשים. לא יודעים מה לחפש, ולא יודעים מה למצוא, אבל כולם מחפשים.

המצב הזה הוא מצב מסוכן, כי כשרעבים, כשצמאים, ומחפשים - לוקחים מכל הבא ליד. בין אם טוב ובין אם לא. וזה בדיוק מה שקורה היום. אנשים שותים ואוכלים מכל מה שמגישים, ובדרך כלל זה סחורה מקולקלת, שמקלקלת את המעיים, את הנפש ואת הגוף.

וכאשר מחפשים להגיש עזרה לאנשים - בדרך כלל זו תהיה עזרה לאנשים חולים. אנשים שכבר אכלו או שתו משהו לא טוב, וכבר הורעלו, והם מחפשים דרך לצאת מזה, דרך להתרפא. ואכן, אכשר דרא, ובעז"ה קמים להם ארגונים בזה אחר זה, ארגונים שמטרתם המוצהרת היא לעזור לכאלו. אם זה בחורים או אברכים או אפילו אנשים מבוגרים, ששתו מכוס התרעלה, ולא יודעים את נפשם, והם זועקים לחלצם ממיצר.

הארגונים הללו, פועלים במרץ ובמסירות, ועושים הכל כדי לחלץ, כדי להציל. לצורך כך הם מושיבים אנשי מקצוע, שידם רב להם בתחומים אלו, ויש להם נסיון בהצלה וריפוי, והם יושבים שעות על גבי שעות, בפגישות פנים מול פנים או מאחורי קווי טלפון, ומשתדלים לסייע ככל הניתן, אשרי חלקם.

לשמוע את דבר ה'

אבל, בלי לזלזל חלילה, באיזה מקום - יש בזה בחינה של 'בית חולים מתחת לגשר', כי רק לאחר שכבר שתו מהמים המאררים, באים להושיע ולהציל, ובוודאי זכותם גדולה עד מאד; אבל לו היה בידנו למנוע זאת מתחילה, בוודאי היה עדיף.

הכיצד? היות והנושא הוא רעב, וצמא, וחיפוש, הרי יש המשך לפסוק: "לא רעב ללחם, ולא צמא למים, כי אם לשמוע את דבר ה'", הרי לפנינו מפורש, שהחיפוש נעוץ בעיקרו ברצון למצוא את דבר ה', ואילו ימצאו אוכל שכזה ושתיה שכזו, ימלאו את נפשם די סיפוקה ושוב לא יהיה צורך לטעום את הרעל שהעולם מציע, וממילא לא יהיה צורך לטפל ולא יהיה במי לטפל.

לשם כך הוקם ה"קו מענה". הקו אינו מיועד ל'מתמודדים' דווקא, או ל'נושרים' וכיו"ב [אם כי הוא בהחלט מיועד גם להם]; הקו מיועד עבור כל בחור ואברך, בינוני ומצטיין, שנפשו כמהה ורעבה למצוא את דבר ה' - הוא מרגיש רצון למשהו פנימי יותר, עמוק יותר, הוא מרגיש צורך לעצות כיצד להתמודד נכון עם היצרים והנסיונות בדורנו ומרגיש שהחומר שבידיו לא מספק, הוא מרגיש רצון למצוא עצה כיצד לקדש עצמו, וכיצד לזכות למצוא את נקודת החיבור האישית שלו להש"ת - בשבילו מיועד הקו.

בקו זה, ינתן המענה האמתי עבור הרעב המענה, בקו זה יוכלו בעז"ה למצוא את דבר ה', ולהשביע את הנפש השוקקה בשבעה משיבי טעם, בקו זה ימצא ה'מבקש' לצד האברך בירור אמיתי ופשוט לשאלה "מה ה' אלוקיך דורש מעמך", יחד עם עצות מעשיות ומועילות לכל פרט בעבודת ה', בסור מרע ובעשה טוב.

איך עובד הקו?

לשם כך נבחרו בקפידה אברכים חשובים, תלמידי חכמים, שיושבים במשך היום על התורה ועל העבודה, ובקיאים בתורתו של מוהר"ן ובעצותיו הנפלאות.

הרבנים הללו יישבו כל יום בשעות שבהם יפעל הקו, ויקבלו את השיחות. הם יקשיבו באורך רוח לכל שאלה ולכל פנייה, וישתדלו לכוון את השואל למטרתו הנכספת על פי משנתו הבהירה של מוהר"ן, ולעת הצורך, יציעו גם אפשרות להמשך קשר, כדי לחזק ולעודד ולסייע בעת הצורך.

לעת עתה, הקו יפעל בשעות הלילה בלבד, כשהמטרה היא להוסיף עוד שעות פעילות לפי הצורך ולפי הביקוש. בכל שעות פעילות הקו, יושבים מאחוריו לכל הפחות שני 'משיבים', וגם בזה המטרה היא להרחיב ולהוסיף לפי הביקוש והצורך.

אסיפת היסוד

לפני מספר ימים התקיימה "אסיפת היסוד" של פתיחת הקו. לשם באו והתכנסו הרבנים החשובים 'משיבי הקו', ובמשך שעה ארוכה דנו כיצד לסייע לכל הפונים, בתשובה ברורה ועצה נכונה. על השולחן עלו בזה אחר זה נידונים חשובים, והם התבררו ע"י כלל הנאספים.

לאחר כמה שעות, נגעלה האסיפה, כשהנאספים יוצאים בהרגשת שביעות רצון, נכונים לקראת תפקידם החשוב, ברצון ובשמחה.

בימים אלו יצאו המארגנים בקמפיין נרחב לפרסום הקו ברחבי הארץ בכלל ובקרב הישיבות והכוללים בפרט, הקו החל כבר לפעול בעז"ה והשאלות החלו לזרום, ע"י השואלים והמבקשים דבר ה', שיוצאים בהרגשת "כי השביע נפש שוקקה, ונפש רעבה מילא טוב".

אחת שאלתי

במדור החדש "אחת שאלתי", שיופיע בעז"ה מידי חודש בגליון 'הקבצו' המורחב, יופיעו שאלות נבחרות מתוך אלו שנשאלו במשך החודש, יחד עם התשובות שניתנו עליהם, ועל ידי כך תרבה הדעת, ויפוצו מעיינות החכמה.

ויהי רצון שנזכה כולנו לבקש את דבר ה', ולמצוא אותו כראוי, לאכול ולשבוע ולעבוד את ה' בשמחה ובטוב לבב כל הימים.

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

<<< המשך מעמוד א'

כח בידנו לעשות כל התעניות והסיגופים שהיו נהוגים בדורות הקודמים [כמובא בכל הספרים, ובפרט בספר יסוד ושורש העבודה עיי"ש], וגם מפורש בדברי רבינו שלא להוסיף תעניות מעבר למה שמחויב [וגם בזה יש מה להרחיב, ואין כאן המקום]. אמנם תורה ערוכה יש בידנו בנידון זה, והוא המובא בליקוטי מוהר"ן (ח"ב סי' פו), שם מבואר שהצורך ב'עבודות קשות' כגון סיגופים ותעניות הוא רק מחמת חסרון אמונה, שע"ז נאמר "מקוצר רוח - ומעבודה קשה", אבל מי שיש לו אמונה בשלמות - אינו זקוק לזה ויכול לעבוד את הש"ת בכל דבר.

וביאור הענין מצריך אריכות, אבל יסוד הענין בקצרה מקושר היטב להמבואר עד כה. והוא: כאשר האדם 'מתוקן', והפנימיות שלו מחוברת עם החיצוניות; ה'אור' הפנימי עם ה'כלים' החיצוניים, אזי בכל דבר שהוא עושה בעולם, במחשבה דיבור ומעשה - הוא ממש עובד את הש"ת. ואפילו בדברים שאינם מצוות מפורשות, כגון אכילה, שינה, משא ומתן, וכל עסקי העולם - בכולם הוא עובד את הש"ת, מאחר שכל תנועה שלו מקושרת לנקודה הפנימית שהיא ה'חלק אלוק ממעל' שיש בו, שהיא נקודת האמונה.

ורק כאשר יש פירוד ביניהם, ואין הפעולות החיצוניות מקושרות לנקודה הפנימית, אזי כל הדברים שעושה - בפרט דברי רשות שאינם מצוות - הם כביכול 'סתם' דברים, ואין בהם עבודת ה', וממילא צריך לעשות 'עבודות קשות', כלומר להימנע מכל אותם דברים של אכילה והנאות העולם, מכיון שהוא אינו עובד בהם את הש"ת. ואז ע"י התענית וכדומה, הוא מזדכך ומחבר שוב את החיצוניות אל הפנימיות, וממילא שוב אינו זקוק לעבודות הקשות הללו, ויכול לעבוד את הש"ת בכל דבר, וכל דבר הופך להיות מצוה ועבודת ה'.

וממילא לענייננו. אמנם איננו מסוגלים לתעניות ועבודות קשות, וגם איננו יודעים לעשות זאת כראוי באופן הפועל את התיקון, אך יש בידנו להתעסק בשורש הענין, והוא: להגביר את האמונה הקדושה, ולהתחיל להאמין ולחשוב איך הש"ת נמצא בכל דבר, וממילא איך כל דבר - במחשבה דיבור ומעשה - הוא ממש עבודת ה', וזה גופא הוא תיקון הנפש. ולזה זוכים ע"י התקשרות לצדיק (שעליו נדון בהרחבה בגליון הבא בעז"ה), ובעיקר תפילה התבודדות ואמירת תהלים.

ולמעשה, בוודאי אין שום חסרון לעשות כל אחד מהענינים המבוארים בספרים הק' לעשות בימים אלו, הן לימוד ברציפות, והן אמירת סליחות ותיקונים וכדו', ואפילו סיגופים קלים וכיוצא, ובפרט מה שנהגו להימנע מדבר מן החי; אלא שצריך לידע, שכל הענינים הללו אינם התיקון, ומי שחושב שהם התיקון - לא הבין באמת מהו תיקון, ולאיזה תיקון הוא נצרך; אלא התיקון הוא כח הצדיק, וכל אלו הענינים הם מסייעים לזה, לזכך הנפש והרוח והנשמה - שיוכלו להתחבר מחדש לאור הנשמה ולחיות חיים טובים של גאולה.

הזדמנות מיוחדת
לאחר תרומה מיוחדת שקבלנו מנדיב לב בעילום שם ישנה אפשרות לכל החפץ לקבל את העלון בדואר ללא תשלום המעוניין יפנה למס' טל. 0527149713
נא להעביר לחברים ולמכרים

הודעה משמחת:
בתרומה של 50 ש"ח ניתן להקדיש מדור, לרגל שמחה, או לישועה, או לע"נ יקירכם וכיו"ב.

להשיג את העלון/לתרומות/ולכל הערה ניתן לפנות למשרד "נעשה ונשמע" או למס' 0527143103. דוא"ל: ale2@okmail.co.il

הקבצן לבית ולמשפחה
בית וועד לחניכי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א
גליון 14
טבת תשע"ו

שמחנו כימות עניתנו

עם ישראל עובר ימים קשים, ויהי רצון שלא נשמע יותר דברים קשים, ושכל הדיבורים יהיו רק על העבר.

כולנו מחפשים לשמוע דברי התחזקות. מה אפשר לעשות כששומעים אסון? מה אמורים להרגיש? איך מתמודדים? ואיך אפשר לכוון את ההסתכלות שלנו לאמת של השם יתברך?

ויידום אהרון

על פי רוב, התגובה הראשונה-אוטומטית שלנו כשאנחנו שומעים על משהו קשה שקורה, היא התאבנות. כמו טריקה פנימית. כשהמציאות נהיית מדי קשה מדי ומלחיצה, באופן אוטומטי המוח נותן פקודת 'סטופ! לא להיכנס! לא לחשוב! לא להרגיש!' הלב קופא ואתה מפסיק להרגיש, כי אתה לא יכול. אתה פשוט לא יכול.

וכשהלב קופא והפנימיות נעלמת, מה שנכנס לפעולה, ובאופן קדחתני, זה הרעש והבלגן החיצוני. מתוך פחד לא להישאר במקום של הכלום, אנחנו מתחילים לזרוק פנימה דברים; שברי ידיעות ודיבורי חדשות והרבה דיווחים מסביב, 'אז מה היה? איפה היית? ממי שמעת?'...

אבל יש 'דמימה' אחרת, דמימה שנקראת "יידום אהרון". או כמו שרבי נחמן קורא לזה במקום אחר ובשפה טיפה שונה: "ישמע... יידום וישתוק" - עצירה. דמימה הפנימית. מצב נפש שחשוב ללמוד אותו. שמעת משהו קשה - תעצור עם זה רגע. תיתן לזה מקום. אל תיכנס לרעש. תהיה בשתיקה הזאת, בעצירה. מה ששומעים ממילא - שומעים. אבל עזבו את הרדיו וגם את הקווים החרדים ובכלל את כל הברברת. כדאי להישאר בדממה, לידום עם הכאב ולשתף בו רק את הקדוש ברוך הוא.

אמונה

אחרי שאנחנו בדממה הזאת, הדיבור היחיד שיכול להתאים הוא דיבור של אמונה. בתחילה אפילו בלי מילים. אתה כאילו מסתכל על השם ובעיניים שלך יש מבט שאומר: "אני לא מבין כלום. יש פה משהו בכלל לא בגודל שלי. אז אני לפחות מבין שאני לא מבין, שאין לי מושג. אין לי מושג מה אני רואה. אין לי מושג מה אני שומע."

שימו לב למימד הקטסטרופלי שהיצר הרע כל כך רוצה למכור לי, והוא מנסה בכל הכוחות. זאת השיטה שלו להחליש אותנו תמיד. תשימו לב, שכל אחת תסתכל על עצמה ותזהה את הקול הפנימי המבעית הזה, שתופס טרמפ על מה שקורה ואומר לה, "את רואה? החיים הם לא יציבים... פתאום יכול לבוא איזה 'בה'! כזה ולבלוע הכל. תיתקעי. תתכווצי. תפחדי לחיות".

אבל ליהודים יש יציקת בטון עמוקה עד עומק עומקים והיא מחזיקה את היסודות של המערכת. אמונה.

אני רוצה להאמין, ואני בטוחה בכך, שהקדוש ברוך הוא לא קורע. הוא לא קוטע. הוא לא עושה קטסטרופות. מי שמוכר לנו את הקטסטרופות המבועתות זה ספָּק הכפירה. יש ספק כפירה ידוע בעולם הזה. פגשנו אותו לראשונה מקלקל את גן עדן. בתחילה הוא היה בחוץ, ואז הוא נכנס לנו לנפש, ומאז הוא מדבר כל כך מבפנים שקשה לזהות אותו. אבל הקול שלו כל כך רע וכל כך מחליש, שכן אפשר לזהות אותו; הוא המשתק, המאיים, המבעית: "קורים דברים איומים."

הוא מתלבש לנו על הטראומה הראשונית של הנשמה שירדה מהחיבוק של השם לעולם של הסתרה וריחוק, ומעצים אותה בדיבורים של כפירה: "כן. כן. בפרוש. יש מפלצות, יש קרוקודילים, יש שיניים, אפשר למות פתאום, מדריסה, מפגיעה, מערבים, ממחלות.. דברים איומים קורים פתאום".

המשך בעמ' הבא >>>

מה בקשתך?

הרבנית ד. קרשבוים - בתו של הגה"צ ר' יעקב גלינסקי זצ"ל

שאלה:

כבוד הרבנית תחי'.

אני לומדת פה ושם ספרי ברסלב, ונהנית מזה מאד. אני גם משתדלת להעביר את הדברים הלאה במסגרת שיעורים שאני מוסרת, ומאמרים שאני כותבת.

מה שמפליא אותי, הוא שכאשר אני קוראת חומר של ברסלב, אז תמיד כשמדברים על רעיונות של רבי נחמן מוסיפים לדבר על "הכח של הרבי". בשונה מרעיון יפה או טוב ששמענו מכל צדיק אחר... האם חייב להיות שדווקא כאן מתגלה כוחו, כשלמדתי משהו ממשנתו? [בפרט, כשהרבה דברים בעצם ר' נחמן העמיק, לא חידש....]

בכלל, לפעמים צורה של חיים כזו, נראית דביקה קצת. לא אמינה...

אני מקווה שאני לא נשמעת כופרת או משהו כזה, אני שואלת לא מתוך קנטור אלא מתוך רצון להבין.

ר.א. ירושלים

תשובה:

לשואלת החשובה המזכה את הרבים בשיעוריה ובמאמריה, שלום וברכה.

ניכר משאלותיך שאת באה לא מתוך לקנטר, אלא מתוך רצון להבין. כפי שאת מציינת, את בעצמך נהנית מאמרותיו ותורותיו של מוהר"ן הק', ואינך מתנגדת לדרך של ברסלב ואפילו מהנה אחרים ממנה, אלא שקשה לך להבין את הקשר הנפשי החזק של התלמידים לצדיק, ושאיבת כל הכח ממנו, כאילו אין להם משלהם כלום. את טוענת (כפי שאת מרגישה) "לפעמים צורת חיים כזו נראית דביקה, לא אמינה".

לשם כך, נקדים מעט אודות נושא האמונה בכלל ונושא אמונת צדיקים בפרט, ואז נחזור לשאלתך:

ובכן, אחת ממצוות עשה התמידיות שחייבים בה בין איש בין אשה בכל מקום וזמן, היא: האמונה בד', והחיבור אליו וההדבקות בו והתענגות עליו, מתוך אמונה ברורה שהוא מקור הכח והטוב. מצוה זו היא כמובן לא רק תוספת נחמדה ומהנית לחיים אלא היא החיים עצמם.

יתכן שאלה הרחוקים מאמונה וקיום מצוות, מתפלאים ומרגישים כאילו דרך חיים כזו היא דביקה ובלתי אמינה. הם שואלים את עצמם: האם כך צריך להרגיש, שאין עוד מלבדו, ואין אדם נוקף אצבעו וכו', וה' הוא הזן והמפרנס הבלעדי?! אבל מי שחי חיי אמונה מלאים בהירים ומוחשיים, יודע שאכן כך הם הדברים, והוא זוכה לחיות חיים טובים ומוארים.

מכאן נעבור לאמונת צדיקים. הפסוק אומר "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", והקב"ה מבטיח למשה "וגם בך יאמינו לעולם" (בך ובכל הנביאים והצדיקים אחריך), ועל זה חז"ל אומרים "מי שמאמין ברועה נאמן כאילו מאמין במי שאמר ונהיה העולם", כלומר האמונה בד' והאמונה בצדיקים תלויה אחת בשניה.

כי הדרך בה השי"ת מתגלה אלינו, ומשפיע אלינו את כל השפע הטוב הרוחני והגשמי הוא ע"י הצדיקים. וכפי שאכן מקטנות אנחנו מחנכים את הילדים לשיר 'משה אמת ותורתו אמת', כלומר, התורה נקראת תורתו של משה, וכן המשכן שהביא השראת השכינה פה למטה בעולם, נקרא גם כן על שם משה, וגם הפרה אדומה שהביאה טהרה לעולם היא 'פרת משה'.

וכן לגבי שפע גשמי. הפסוק אומר (שמואל א, פרק ב, תפילת חנה): "כי לד' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל", ומסביר הרד"ק (בתקופתו של רש"י): 'מצוקי ארץ' אלה הם צדיקי יסודי עולם שעליהם מושתת התבל, והיינו שכל העולם נשען על זכותם של הצדיקים, וכפי שהגמרא אומרת "כל העולם ניזון בשביל חנינא בני", וגם משה רבינו לא רק נתן לנו תורה ומשכן ופרה אדומה, אלא גם מן, שליו, מים, וענני הכבוד, וכל פעם שעם ישראל היה זקוק למשהו - מיד פנו למשה רבינו.

אמנם למעשה, האמונה בצדיקים וההתבטלות אליהם, ובפרט ההתדבקות בהם - איננה כל כך קלה. נתחיל עם דור המדבר: בתחילה אמנם היו כולם דבוקים ובטלים למשה רבינו, עד שאפילו בשעת נסיון כשהוא אמר להם לחזור לכיוון מצרים, לא הרהרו אחריו, ואמרו מיד "אין לנו אלא דברי בן עמרם", אבל במשך הזמן לא כולם עמדו בנסיון של ההתבטלות הגמורה וההרגשה שכל מה שיש להם הכל מכוחו של משה רבינו, ופעמים רבות עמדו וחלקו עליו.

וזאת משום שההתבטלות הזאת נובעת מענווה. ככל שיש לאדם יותר ענווה, כך יש לו יותר ביטול לצדיקים. ואת זה ראינו אצל יהושע, שעליו נאמר "נער לא ימיש מתוך האהל". יהושע כבר היה בגיל 15, וכבר היה ת"ח בפני עצמו, אבל למול משה הרגיש כ'נער'. הוא לא זז ממנו, והיה מסדר את המחצלאות ומשמש את משה בגופו עד שהיו כאלה שקראו לו 'כסיל' (לשון המדרש); אבל דוקא הוא זכה שהתקיים בו "נוצר תאנה יאכל פריה" - הוא זה שהפך להיות מנהיג ישראל, וממשיכו של משה רבינו. וגם אז - כשכבר היה לו דין של מלך, שמי שממרה את פיו חייב מיתה, והוא הכניס את עם ישראל לא"י, והכניע את אומות כנען - למרות כל זאת הרגיש יהושע את עצמו הלאה כתלמיד וכנער, ותמיד דיבר מגדלותו של משה רבינו, כאילו הוא עומד חי נגדם, ובשל כך זכה שם ישראל לא סרו מן הדרך של משה רבינו כל ימי חייו ומנהיגותו.

גם אצל יהונתן בנו של שאול ראינו את התבטלותו לדוד. יונתן היו לו את כל היתרונות הרוחניות והגופניות להיות מלך, ולהמשיך לכאורה את מלכותו של אביו שאול, אבל הפסוק מעיד עליו: "ונפש יהונתן נקשר בנפש דוד ויאהבו כנפשו" (שמואל א יח). התקשרותו של יהונתן בדוד הייתה כל כך גדולה עד שהוסיפו לו את האות ה' לשמו בגלל ההתבטלות הזאת, והוא ויתר על המלוכה בשביל דוד וסיכן עצמו בכעסו של אביו, מתוך הרגשתו הפנימית הטהורה והעמוקה שדוד הוא משיח ד' ומלך ישראל. ועל כך אומרים חז"ל: ג' ענוים היו בעם ישראל, ואחד מהם הוא יהונתן.

נמצא, שכדי להתבטל באמת לצדיקים, וממילא לקבל מהם את הכח, ולשאוב מהם את כל החיות - חיבים ענוה, וזאת באה מתוך הבנה בגודל הצדיק, ובגודל הצורך שלנו לקבל ממנו.

לאחר דברי ההקדמה ניגש לדבריך, ונחלק אותם לכמה חלקים:

ראשית, את טוענת (בהסתייגות): "לפעמים צורת חיים כזו נקראת דביקה ולא אמינה", את כאילו אומרת: אני נהנית, זה נחמד, אבל קשה לי להבין את סוג החיים האלו שמרגישים את הרבי חי ונוכח סולל ומיישר את הדרך, וקשה לי להבין את הצורך להדגיש כל הזמן את כוחו של הרבי. התשובה היא: אלו שחיים כך ומדברים כך, מרגישים באמת שהרבי מביא להם את לחמה של תורה, ואת צורך הקיום הבסיסי שלהם, ולא רק תוספת נחמדה של הנאה רוחנית בלבד, וכפי שראינו קודם זאת היא אכן אמונת חכמים האמתית הנדרשת מאתנו.

יתכן שתשאלי: איך באמת? מאין שואבים את זה? איך נכנסים ל'בפנים' הזה? אני הרי ממש לא מרגישה כך. התשובה לכך היא: הן האמונה בד' והן האמונה בצדיק צריכה אימון ותרגול; לקרוא על זה הרבה, להתפלל על כך בכל לב, ולדבר הרבה מהענין, וכמו שכתוב "האמנתי כי אדבר" - היינו שהאמונה תלויה בפה האדם. זה לא עניין של שכל, וזה גם לא קורה ביום אחד, לשם כך צריך לפנות את הלב לאור האמונה והאהבה שתזרח על האדם, ולאט לאט זה קורה.

את שואלת, אולי טוענת: "הרבה דברים ר' נחמן העמיק, לא חדש". אכן, ר' נחמן לא בא לחדש ואפילו לא להעמיק, אלא פשוט להחיות את התורה, להאיר אותה, ולחבר אותו אלינו, שלא תהיה רק אוסף של 'ורדים' נפלאים, אלא 'דרך חיים' - לחיות חיי גאולה כבר עכשיו; הוא נתן לנו מפת דרכים בעולם המסובך והמטורף של היום ושל תמיד: איך חיים אמונה, איך קרובים לד', איך מתמודדים עם כסף, עניות עשירות, בלבול, דאגה, יאוש, ובקיצור: איך חיים את התורה שנתן לנו משה רבינו - כיום.

אסיים בקטע מתוך הפטרת פרשת ויגש שהתרגשתי ממנה מאד: השי"ת מבטיח לנו "והיו לי לעם, ואני אהיה להם לאלוקים, ועבדי דוד מלך עליה, ורועה אחד יהיה לכולם... ונתתי את מקדשי בתוככם לעולם". הלוואי ונזכה לזה בקרוב, אבל אולי כבר כדאי להכין עכשיו קצת את הרקע.

שאלות למדור זה ניתן לשלוח לכתובת: משפחת קירשבוים, רח' הרב מבריסק 6 בית שמש. או לדוא"ל: 4104442@gmail.com, או: ale2@okmail.co.il ולציין: עבור מדור "מה בקשתך".

לכתך אחרי

ראיון התמודדות

לפנינו מעט מתולדות חייה של הרבנית יהודית קוק ע"ה - בתו של הרב דב כ"ץ, ואשת חבר להרה"ג ר' שלמה הכהן קוק זצ"ל רבה של רחובות - שבשנותיה האחרונות עסקה רבות במשנתו של מוהר"ן מברסלב זיע"א, ואף חיברה ספר ששמו "רבי נחמן מברסלב" ובו רעיונות ורמזים על הספר "סיפורי מעשיות".

הדברים מצוטטים מתוך הספר הנ"ל, שיצא לאור בשנת תשל"ז, ע"י מרכז בית יעקב בא"י, מתוך הדברים שכתב אביה לזכרה, ומתוך דבריה בעצמה בהקדמת ספרה:

המחברת נולדה בתל אביב ב"י"ד אלול תרצ"ב. החל מנעוריה הייתה שקדנית מופלגת, איננה זזה רגע מהספר, ושקועה תמיד במחשבות רציניות, בירורה דעותיה, שקלה הליכותיה, וטיפחה במידותיה, חוננה בכשרונות נעלים, ברגשות עדינים, בזוך נפש ובלב שופע אהבה, טוב וחסד.

ספגה מילדותה אמונה טהורה, השקפות טהורות ודעת אלוקים נאמנה, מעודה הצניעה דרכה ולא הבליטה עצמה, וכל משאת נפשה הייתה לרכוש ידע רחב בתורה וביהדות, להרחיב אופקי השגותיה ותבונתה כדי להעלות את דמותה הרוחנית.

בשנים האחרונות החלה להרצות על יהדות, בפני נשים רחוקות, בדבריה הסתמכה על מאמרי חז"ל וספרים קדמונים, והטיפה בעיקר להעמקת האמונה, לשיבה אל המקורות, להחזרת העטרת הטבעית של האשה כעקרת בית וכאם הילדים, להחזרת הצניעות היהודית הפנימית והחיצונית וכו'; רבות נקשרו לערכי היהדות ושינו את דרך חייהן. כל פעולותיה עשתה תוך שקט נפשי, בהצנע, בפשטות טבעית ובכוונת אמת. בזמן האחרון כשהחלו לפרסמה, הצטערה בחוששה שמא זה יפגום בכנותה ובטוהר כוונותיה.

בשנותיה האחרונות עסקה בעיקר בחיבור ספר זה על רבי נחמן מברסלב, עברה על כל ספריו ועל כל מה שנכתב עליו והוציאה דבר מתוקן. הפליגו בשבח הספר, מצד אחד - חסידי ברסלב, ומצד שני - גם סופרים בעלי שם. זוהי יצירותה הספרותית העיקרית שהשאירה אחריה וחבל שנפסק המעיין בראשית נביעתו.

תוך שקיעתה בתוך תורתו של ר' נחמן המבוססת על אמונה תמימה וביטחון, עלתה המחברת במעלות אלה עד להפליא, והפכה לדמות חסידית. התמזגו בה דעת ותמימות כאחת, הייתה משננת תפילות ומזמורי תהלים, וגם ראו אותה קמה באישון לילה ועורכת "תיקון חצות", מסיבה זו קראה לילדה האחרון - שנספה יחד אתה בגיל שנתיים - בשם נחמן נתן (ע"ש ר' נחמן ותלמידו ר' נתן), משום שבהורתו ולידתו היו כל מחשבותיה נתונות במשנתם. היא האצילה מרוח זו גם על כל ילדיה והחדירה בהם אמונה והתנהגות נאמנה למופת.

לא זכינו ולא זכתה המחברת ע"ה לראות ספרה זה יוצא לאור, היא הכינה את כל הספר לדפוס והספיקה בימיה האחרונים אף לכתוב את ההקדמה ולרשום את כל ההוראות לסידור הסופי של הפרקים והשערים, וכשעתיים לאחר שקבלה בירושלים מהמו"ל את כל החומר המוכן להגהה אחרונה, אירע האסון המחריד וקופחו חייה בתאונה קטלנית בדרך שובה מירושלים ביחד עם בעלה הרב הגאון רבי שלמה הכהן קוק ז"ל, הרב בראשי ואב"ד לרחובות, ושני ילדיה הרכים מנחם דן ונחמן נתן ע"ה.

בעודה בלבלובה ובעוצם עלייתה, קופד לפתע פתיל חייה באופן כה טרגי, ונקראה אל על לחסות בצל השכינה. חז"ל מספרים שישנם מלאכי עליון שנוצרים לומר פעם אחת שירה לפני הקב"ה והולכים להם. נראה שמשנתו של ר' נחמן הייתה שירת חייה של המחברת, וברגע שהשלימה עבודתה זו, נגמר תפקידה ועברה מן העולם.

***

עד כאן דברי אביה בהקדמת הספר הנ"ל. לסיום, נצטט את דבריה בעצמה מתוך ההקדמה שכתבה בעצמה לספר:

"אודה לא-ל החונן לאדם דעת, על שנגלה לפני נחל נובע מקור חכמה (נחמן), אשר יכולתי לשאוב מתוכו רעיונות של מוסר ודברי הגות בחכמת היהדות.

"סיפורי המעשיות של רבי נחמן מברסלב, גנוזים בתוכם אוצרות נפלאים. ניסיתי למצוא מפתח אשר בעזרתו אוכל לפענח את פשרם. עיינתי בכתביו וחיפשתי בדברי הפרשנות של תלמידיו, ומתוך השוואות ומחשבה זהירה, הצגתי את דיוקנו הרוחני כפי שנראה לי.

"לא אתיימר לומר כי הדברים שכתבתי הם ההסבר היחיד והבלעדי לסיפורי המעשיות. כבר אמרו תלמידיו שהדברים סובלים פירושים רבים, "עמוק עמוק מי ימצאנו", אך השתדלתי לצעוד בדרך שעליה הצביע, דרך אשר מטרתה ותכליתה: התעוררות והתחזקות בעבודת ה'.

"חילקתי את הספר למדורים: תשובה, תפילה, אמונה, שמחה, ארץ ישראל. ארבעת המדורים הראשונים נובעים ממקור אחד ושואפים אל תכלית אחת - הקשר שבין אדם ואלוקיו.

"כל ימיו ביקש רבי נחמן את הקשר הזה. הוא ראה את בני האדם כבני מלכים בגדלותם הנפשית, אך יחד עם זה ידע את קוצר השגתם ומבוכתם, והדגיש כי רק הקשר עם האלוקים נותן להם תמיכה ויציבות. העולם הזה נראה בעיניו כיער עבות, וכשם שאדם התועה ביער מחפש את הנתיב המוביל למרחב, כך חייב כל אדם לעמול עד שימצא את הנתיב לאלוקיו. זהו הרקע לסיפורים, וזו משמעותם העיקרית. "נחפשה דרכינו ונחקורה, ונשובה עד ה'", השביל המוביל אל ה' הוא התשובה, הוא התפילה, הוא האמונה התמימה, והוא השמחה.

"המדור החמישי של הספר - ארץ ישראל - עוסק בשלב העליון שבסולם העלייה של האדם, רק בארץ ישראל מתמצים כל כוחות הנפש של האדם, ורק בה אפשר להגיע לדרגה הגבוהה ביותר שבעבודת ה'.

"כשם ששאף רבי נחמן לגאולת הפרט ותיקון נשמתו, כך דאג לגאולת הכלל. גאולת הכלל נובעת מגאולת הפרט, כי שכינה בגלות - משמעותה העדר אמונה. כשנעקרת האמונה מליבות בני ישראל, מסולקת השכינה מן העם, וכשכל העם ישוב בתשובה ויכיר במציאות ה', תחזור השכינה מגלותה ותתגשם הגאולה".

עד כאן מתוך דבריה, יהיו הדברים לזכרה ולעילוי נשמתה.

מאשה לרעותה

שחנ"ש - ש'יחת נ'שות ש'לומנו

אין יאוש [ג]

גם לאה וגם רחל חיכו להזדמנות הבאה שבה תמשכנה את השיחה שעניינה כ"כ את שתיהן, והנה סוף סוף ערב אחד מצאו את הפנאי ויצאו לסיבוב רגלי.

רחל: "טוב, לאה, בואי ניגש ישר לענין, אנחנו כבר מכירים היטב את הייאוש, מה אפשר לעשות נגדו?"

לאה: "אז ככה, דבר ראשון לא להתייאש!"

רחל: "מה את אומרת? ממש עצה מדהימה!..."

לאה: "רגע, לא סיימתי את המשפט, 'לא להתייאש' הכוונה היא להמשיך לרצות, כי הייאוש זה בעצם השלב שבו בנאדם מפסיק 'לנסות' להשיג את המטרה, והוא מאבד את ה'רצון', כי אם הוא היה ממשיך לרצות - גם אם היה מוגבל בעשיה והתקדמות טכנית - הוא לא היה נקרא 'מיואש', אלא עדיין רוצה ומאמין שהדבר יכול לקרות.

"ואז ממילא מגיעים לשלב הבא, שהוא בעצם העצה השניה, וזה: להתפלל על אותו דבר! תסכימי איתי שאנשים לא מתפללים על דבר שלא מאמינים שיכול להיות, עובדה שאת לא מתפללת למצוא מתחת לשטיח שלך מאה מליון דולר".

רחל: "אני שומעת, אבל הבעיה היא שלפעמים מדובר בדברים קטנים, גשמיים, יום-יומיים, ולא נעים להתפלל עליהם".

לאה: "את צודקת. אני מבינה את ההרגשה הזו. אבל גם זה בא מהיצר הרע; ברגע שבנאדם יוצא מה'אגו' שלו, מה"כוחי ועוצם ידי", ומתחיל לחיות "אין עוד מלבדו" - הוא מרגיש כל כך בידיים של ה', ומרגיש שהוא לא יכול לנקוף אצבעו אלא-אם-כן מכריזין עליו מלמעלה, ואז ממילא הוא מתפלל על כל דבר ודבר, אפילו הכי קטן.

"בואי לא נגלוש יותר מדי לנושא של תפילה, שזה נושא בפני עצמו, אבל רק בראשי פרקים: הרי הקב"ה יודע ממילא בדיוק מה שמעניין אותנו ושמטריד אותנו, ואי אפשר להעמיד פנים מולו, וממילא האמת היא שה' רוצה שנדבר איתו ונבקש על כל הדברים הכי קטנים ומטופשים! בכלל לא מצחיק לבקש ממנו שיעזור לנו לשמור על דוגע ונינוחות בשעת ההשכבה, כמו שלא מופקע לבקש שנצליח להתמיד לברך ברכת המזון מתוך סידור".

רחל: "נראה לי שזה כמו גלגל; הרצון והאמונה הביאו את התפילה, ולאחריה הדבר מתקרב יותר למציאות, וממילא האמונה מתחזקת והרצון מתגבר, ואז באמת יש יותר סיכוי!"

לאה: "ממש כך! ועכשיו בואי נניח לשני השלבים הראשונים, שהיו כמו הכנה בלב והתרחקות מהייאוש, ונעבור לשני העצות הבאות שהן היותר מעשיות:

"הרעיון הראשון הוא לחלק את האובייקט לחלקים, ולהתמקד תחילה רק בחלק אחד, בתקווה שלאט לאט נגיע לשלמות. דוגמאות: אם את רואה שכל-כך הרבה פעמים ניסית ללמוד כל יום שתי הלכות ולא הצלחת, הפעם תנסי רק פעם בשבוע! כל ליל שבת את יודעת שזה מעשי בשבילך. אבל אל תתייאשי! בד בבד תרצי ותתפללי להגיע ללימוד היומי!! כך יש לך את כל הסיכויים להגיע לדבר שעד לפני רגע היה נראה לך חסר סיכוי.

"דוגמה נוספת: התייאשת מכל נושא האפיה בבית, כי בעינייך - פחות מחלות בכמות של 'הפרשת חלה' שיוצאות מהתנור ביום שישי בצהרים, וכן שתי עוגות כל שבוע שכל אחת בעלת שלוש שכבות לפחות - לא שווה מספיק, ולכן לא עשית כלום, וחבל. אם תפנימי שגם קילו אחד של חלות מיום חמישי מוסיף המון לאווירת השבת, וגם עוגת טורט פשוטה תתקבל בברכה ובזרועות פתוחות ע"י כל בני הבית, תוכלי בהדרגה להחזיר את ניחוח האפיה לבית.

"העיקר זה לא לחשוב: "או הכל או כלום" כי זה המילים של היצה"ר שיודע שמושלמים אנחנו לא, ל"הכל" לא נצליח להגיע לעולם, וכך הדרך פרושה לפניו להוביל אותנו אל ה"כלום"".

רחל: "זה נשמע כ"כ מעשי ופשוט, איך לא עשיתי את זה מזמן?"

לאה: "זה באמת פשוט, צריך רק לפתוח את העיניים ואת הלב ולהחליט שעכשיו עובדים על זה.

"אבל באמת, זה לא זה פשוט. כי מיד כשמתחילים כל מהלך טוב, היצה"ר מופיע צ'ק צ'ק ומראה לנו שזה בכלל לא פשוט, ושחבל על המאמץ, ואז כל השיחה שלנו יורדת ח"ו לטמיון.

"לכן חשוב להתכונן אליו מראש, וכל הזמן להתחזק עוד ועוד, ובמצב הזה העצה הבאה תהיה יעילה והכרחית, והיא: להסתכל על הנקודות הטובות ולהיאחז בהן, בדיוק כמו שכשהילד שלנו מתחיל ללכת, אנחנו סופרים כל פעם בהתלהבות כמה הצליח, ואפילו מנסים "לעגל" חצאי פסיעות, ולכלול את הפסיעה שבה נפל. עוד לא שמעתי אמא שאומרת: "עוד פעם לא הצלחת לחצות את הסלון!"... תמיד מסתכלים כמה הוא כן הצליח, אז למה לנו לא מגיעה כזו הסתכלות טובה על עצמינו??..."

רחל: הבנתי. אז אם החלטתי לברך ברהמ"ז מתוך סידור, אז עכשיו במקום להגיד: "גם הפעם זה לא היה מושלם!" נאמר: "יופי! יותר מחצי ברהמ"ז הצלחתי!" זה באמת המון!! וגם אם חלמתי ולא הצלחתי להבריק השבוע חלונות בכל הבית, אני אסתכל על אלו שכן הספקתי, ואתמקד בהם: "כל הכבוד לי שהספקתי ארבע חלונות בתוך שבוע כזה עמוס!""

לאה: בדיוק. אם נחיה ככה, כל הזמן נראה את מה שכן ולא את מה שלא, לאט לאט ה"כן" באמת יגדל עד שנצטרך לחפש ובקושי נמצא מה בעצם "לא"."

אז בהצלחה לכולנו!

<<< המשך מעמוד קודם

הדרך שלנו להתמודד מול הלחישות הארסיות של היצר הרע, היא לעשות את ה"יידום" הזה. אנחנו יכולות לעשות אותו. כשאנחנו שומעות כאלה דברים אנחנו יכולות לנשום ולעצור, לעצום עיניים ולהגיד: "יש לי אמונה. אני יודעת שהחיים התחילו קודם וממשיכים אחר כך. האנשים האלה במקום אחר כעת, וטוב להם". החיים הם לא רק מה שאנחנו קולטים. לא רק מה שאתה צובט, נוגס או ממשש קיים. יש מעֵבר. והמעבר הזה הוא מעל ומעבר למה שאנחנו יכולים לדמיין.

תפילה

מיד אחרי הדיבורים האלה, ובלי לסתור את האמונה התמימה, הנצחית, אנחנו פונים לקב"ה ומבקשים ממנו שירחם עלינו כמו שאנחנו מבינים את המושג רחמים. רבי נחמן אומר שמותר לנו לבקש שהרחמנות תהיה מסורה בידינו. לא מספיקים לנו רחמים בשפה של מאחורי הפרגוד, אנחנו רוצים רחמים בשפת העולם הזה. אנחנו מקומיים, רוצים שידברו אלינו בשפה המקומית..

ריבונו של עולם, אבא, לא עוד פיגועים, לא עוד צרות, לא עוד מחלות, לא עוד אלמנות ויתומים, הורים שכולים ויהודים שהולכים מהעולם בקיצור ימים. עזור לנו לגדול ולהתקדם מתוך בחירה בטוב, שלח לנו שליחים שיפתחו לנו את הלב בדיבורים מתוקים, בהבנה, בחמלה, באהבה. אנחנו לא רוצים יותר שיהרגו אותנו, אנחנו רוצים שידברו אתנו, שיבואו למקום שלנו וירפאו אותנו ברחמים כאלה, שימיסו בנו את כל המחסומים... אמן.